

Themasessie

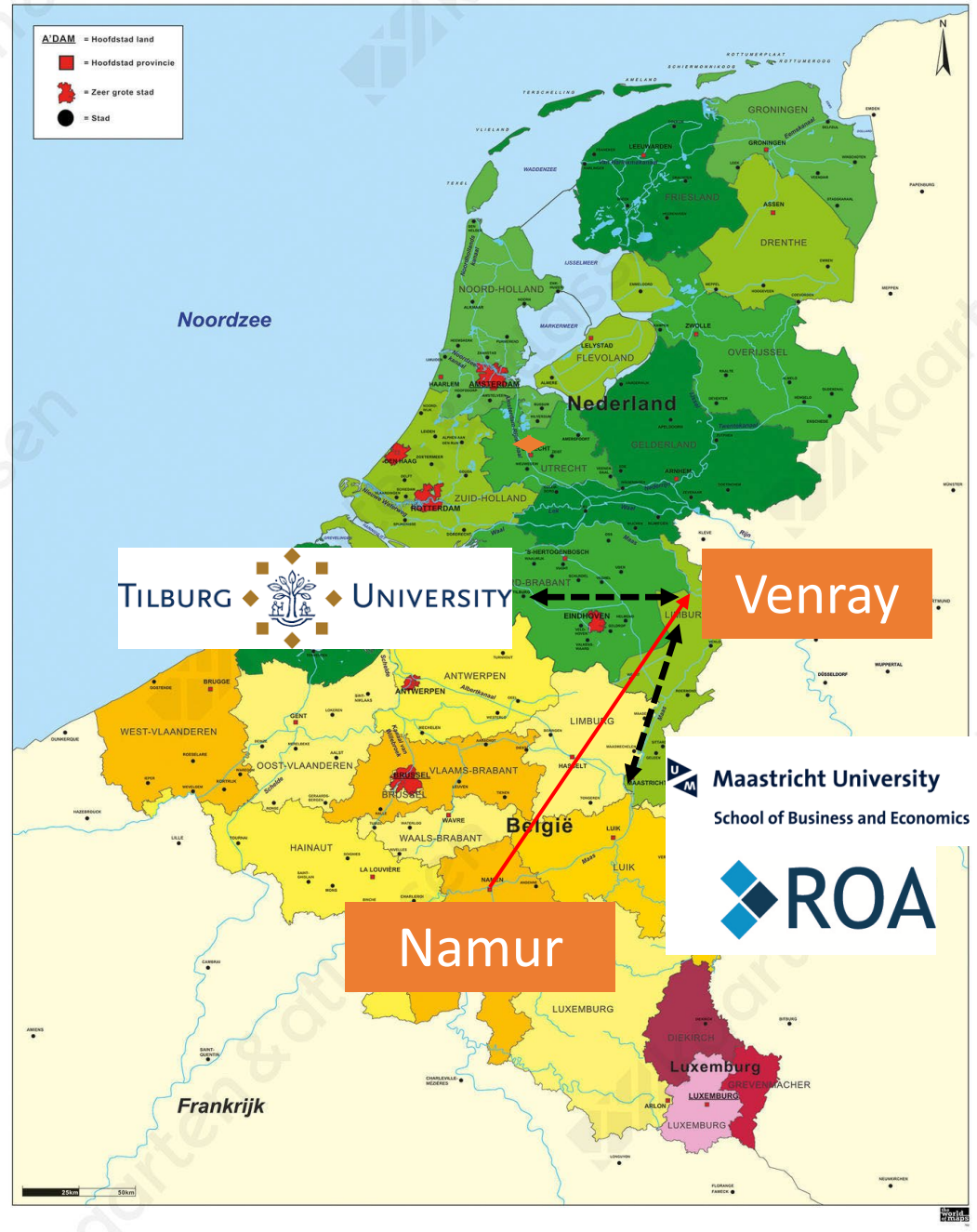
Arbeidsmarktinformatie en LOB

Kansen voor bewuste
studiekeuze en
betere doorstroom

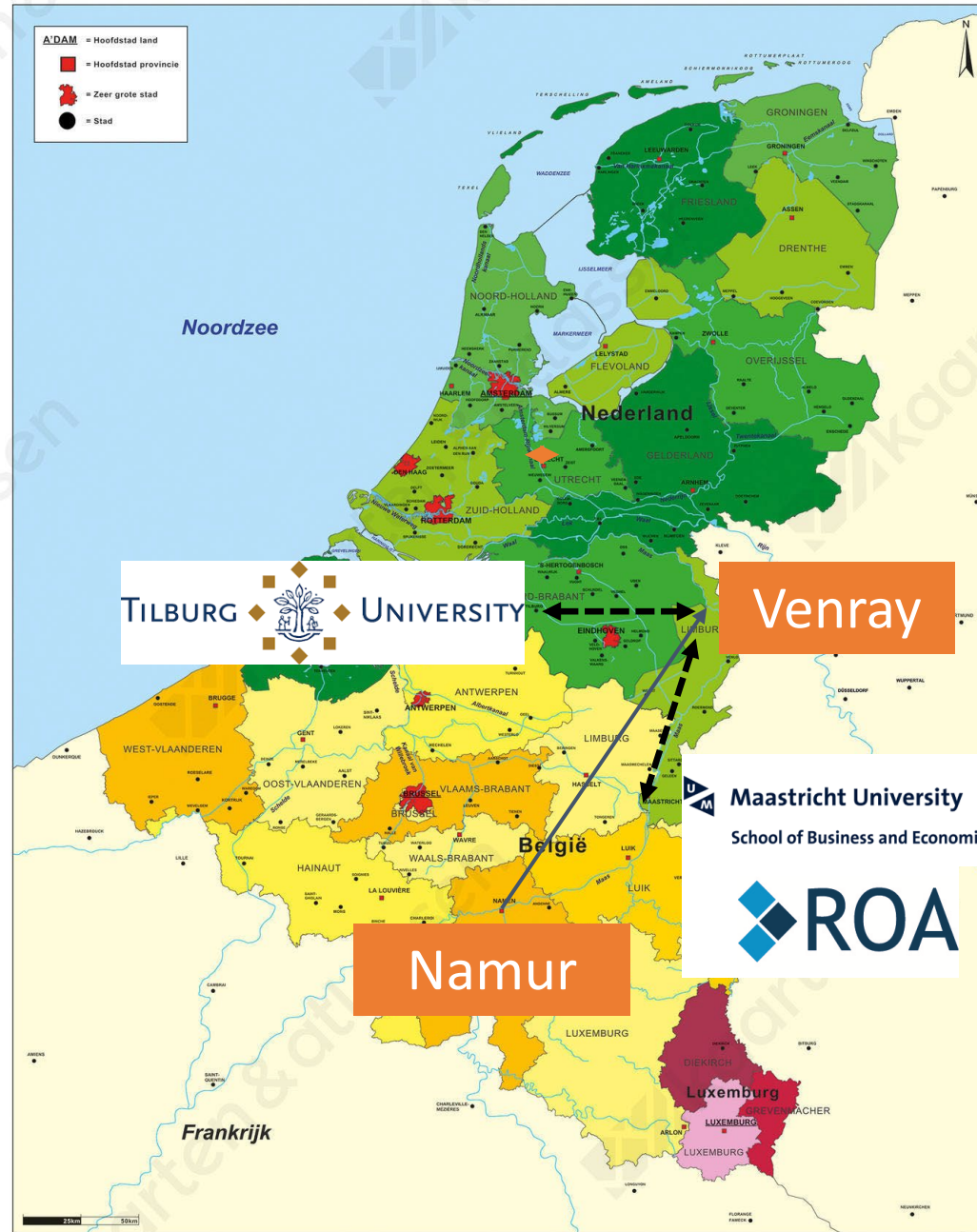
Prof. Dr. Didier Fouarge
ROA, Maastricht University

#doorstroom2026

Benelux

Benelux

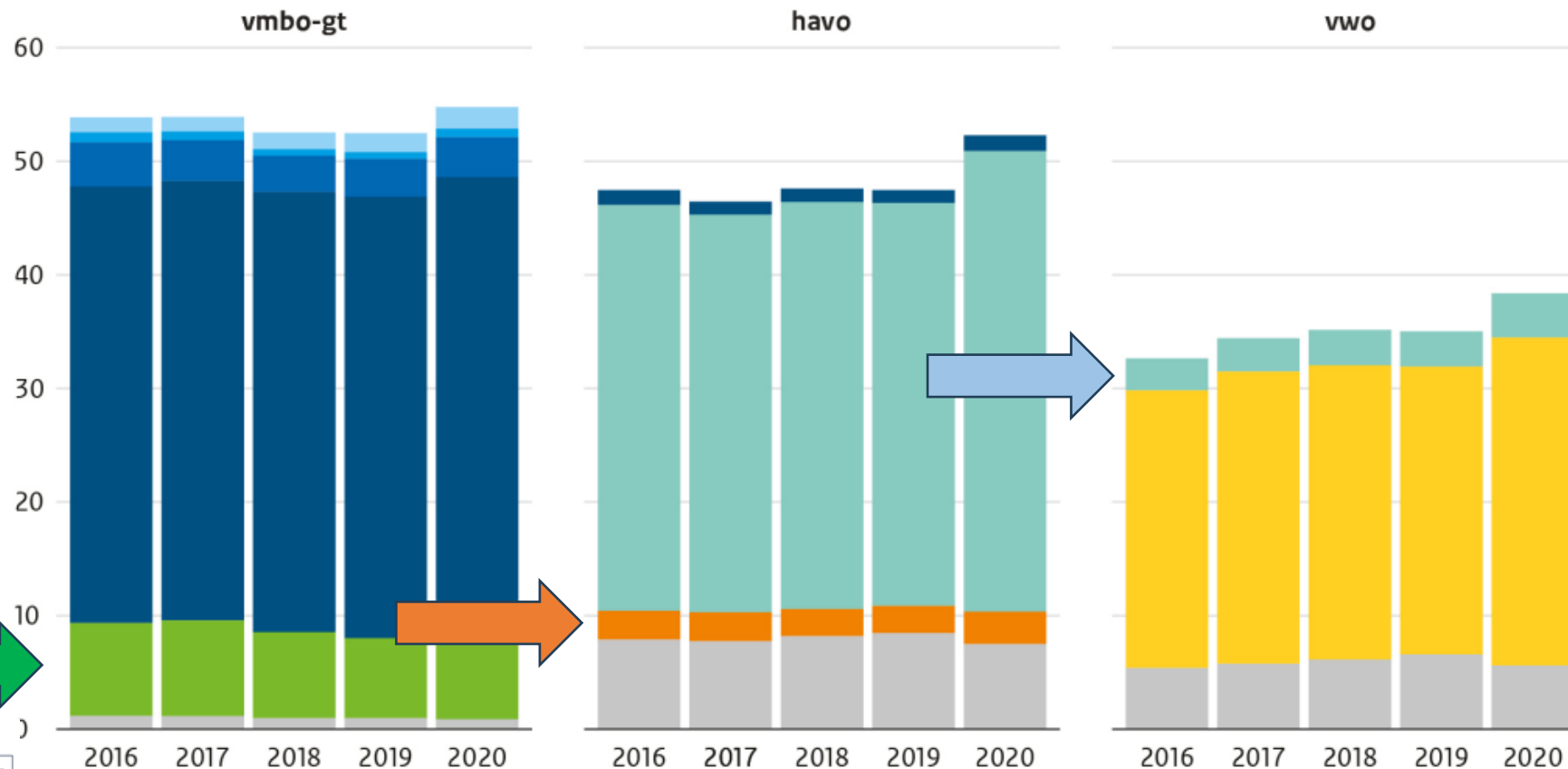
- Doorstroom
- Bewuste studiekeuze
- Arbeidsmarkt

Doorstroom: wel dakpannen, weinig overgangen

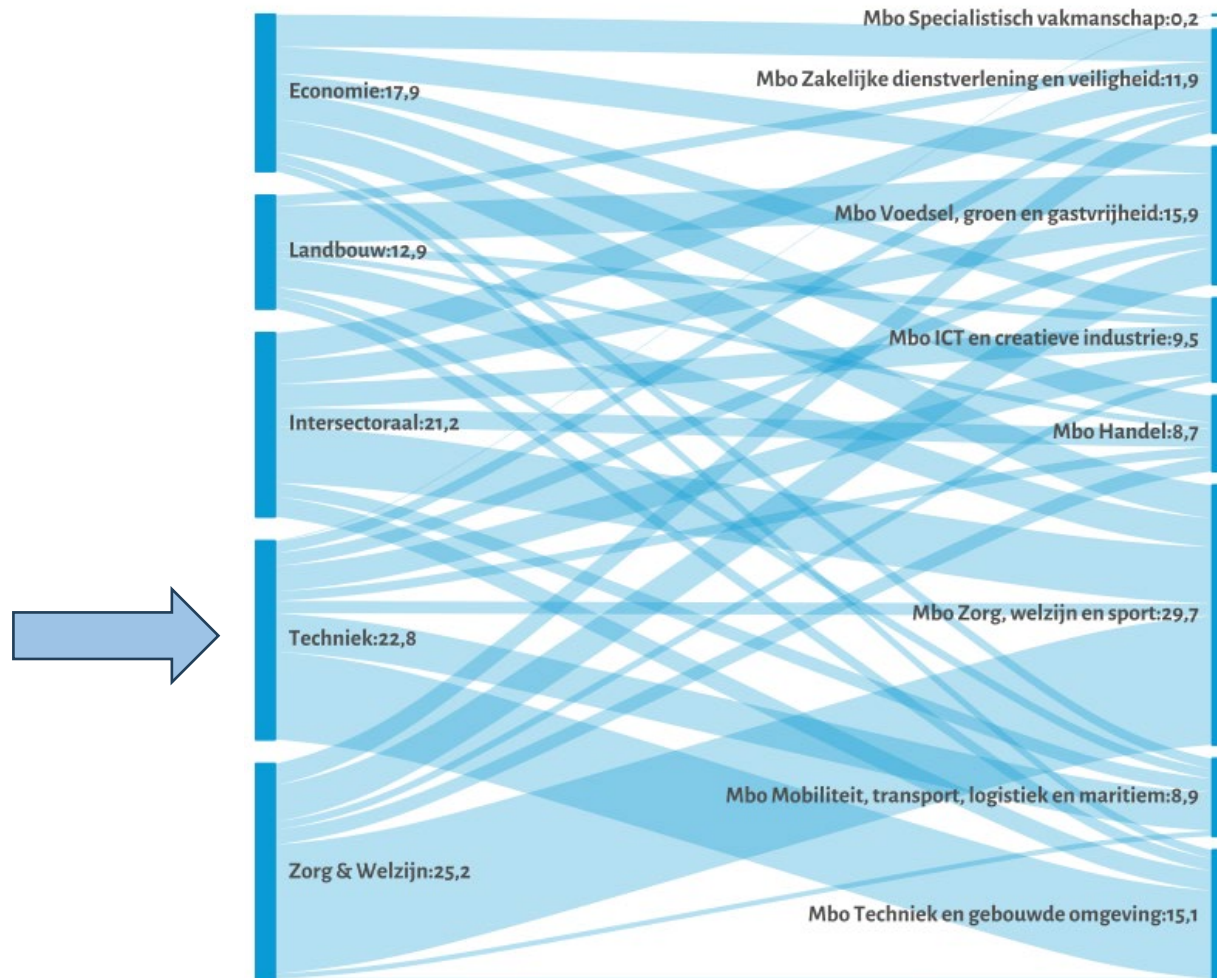
Gediplomeerde doorstroom vanuit het voortgezet onderwijs

Vervolgopleiding: bbl bol 3 havo vwo geen
 bol 2 bol 4 hbo bachelor wo bachelor

↑ Aantal leerlingen (× 1.000)

Doorstroom ... en uitstroom vmbo techniek

Figuur 6.2 Landelijke overgang tussen sector tijdens voortgezet onderwijs en sector in het vervolgonderwijs twee jaar na verlaten vmbo bb-/kb-opleiding, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2018/2019, 2019/2020 en 2020/2021

Doorstroom: advisering

NOS Nieuws • Dinsdag 2 december, 13:50

Scholen onderschatten meisjes in adviezen: te vaak naar vmbo, te weinig naar vwo

Economics Letters

Volume 247, February 2025, 112096

Teacher personality and the perceived socioeconomic gap in student outcomes

Giorgio Brunello ^a, Clementina Crocè ^a, Pamela Giustinelli ^b, Lorenzo Rocco ^a

[Show more](#) ▾

[+](#) Add to Mendeley [🔗](#) Share [📄](#) Cite

<https://doi.org/10.1016/j.econlet.2024.112096>

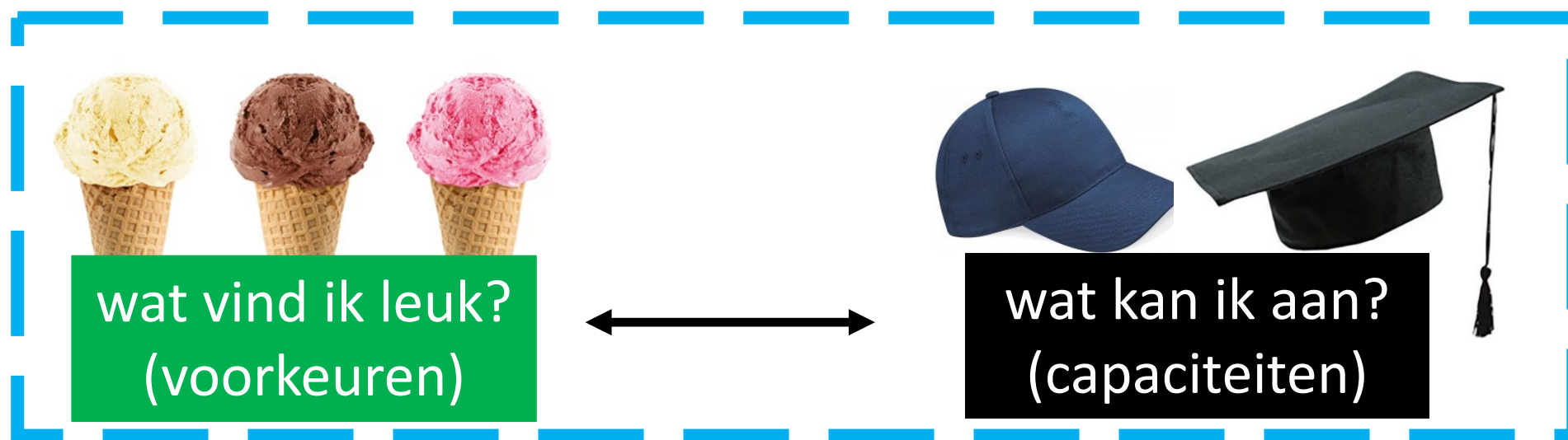
[Get rights and content](#) ➤

1. Leraren hebben lagere verwachtingen van leerlingen met lage SES
2. Verwachtingen zijn afhankelijk van persoonlijkheid van de leraar (bijv. extravert → lagere verwachtingen)

Doorstroom: optimaal of verre van?

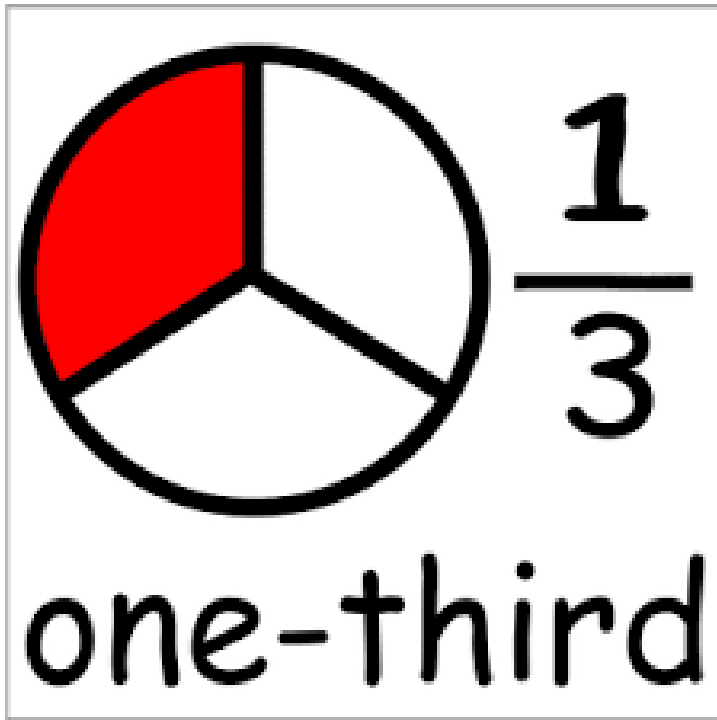
Bewuste studiekeuze (?)

LOB

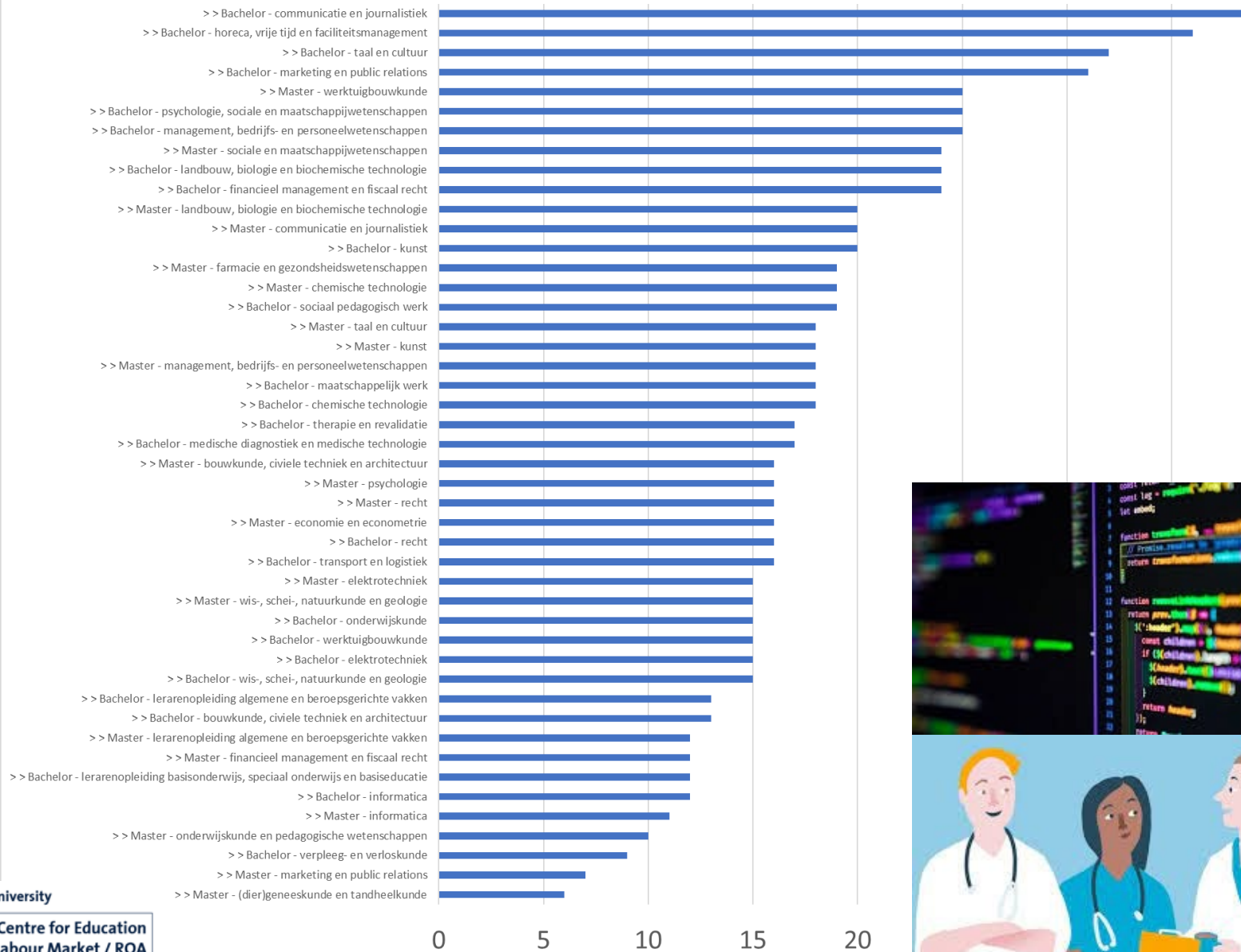

- LOB – wettelijke taak van 'school'
- LOB in NL: staat goed aangeschreven bij OESO!
- Wij doen het vast goed!?

Veel uitval in eerste jaar

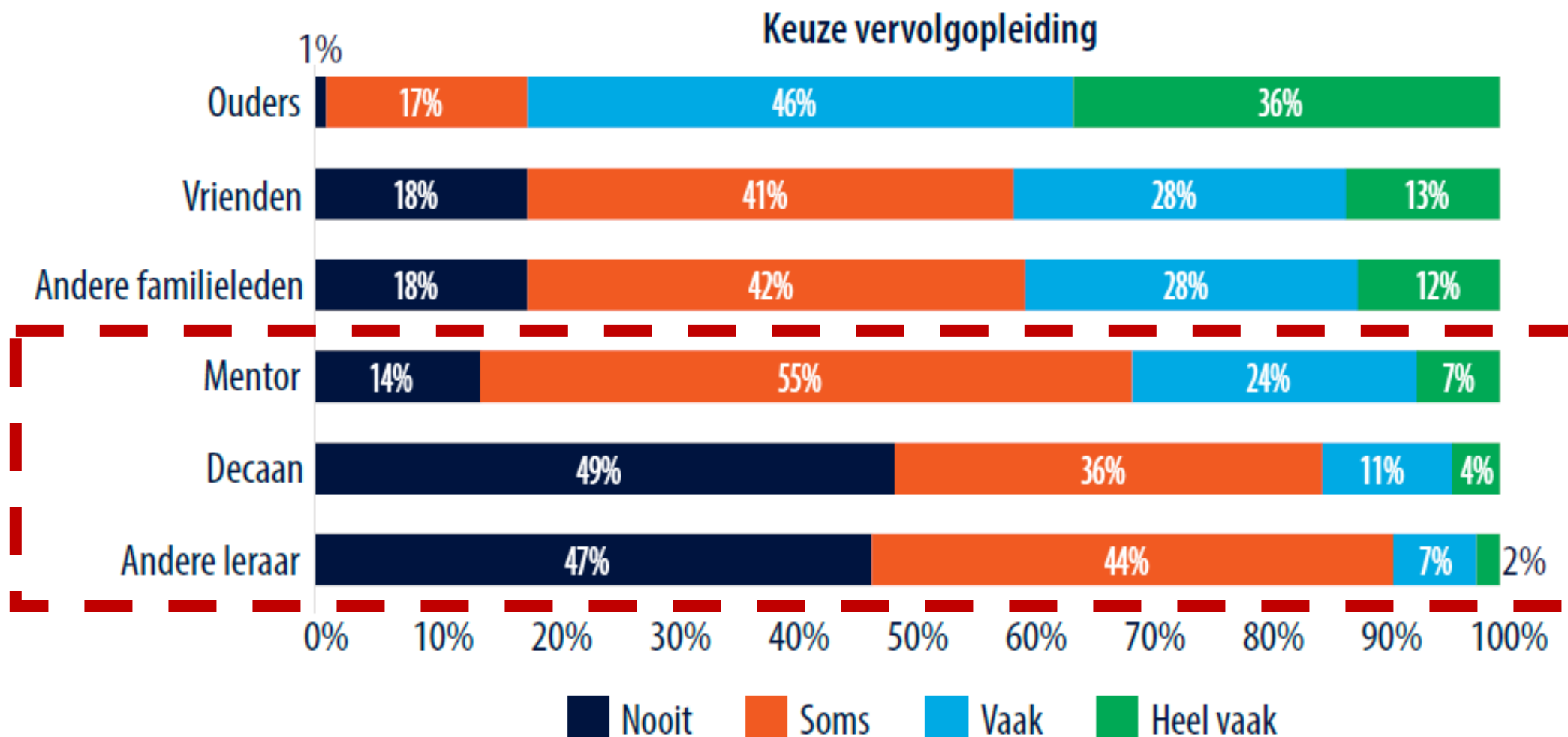
Veel spijt van studiekeuze

Wat doen jullie aan LOB en hoe?

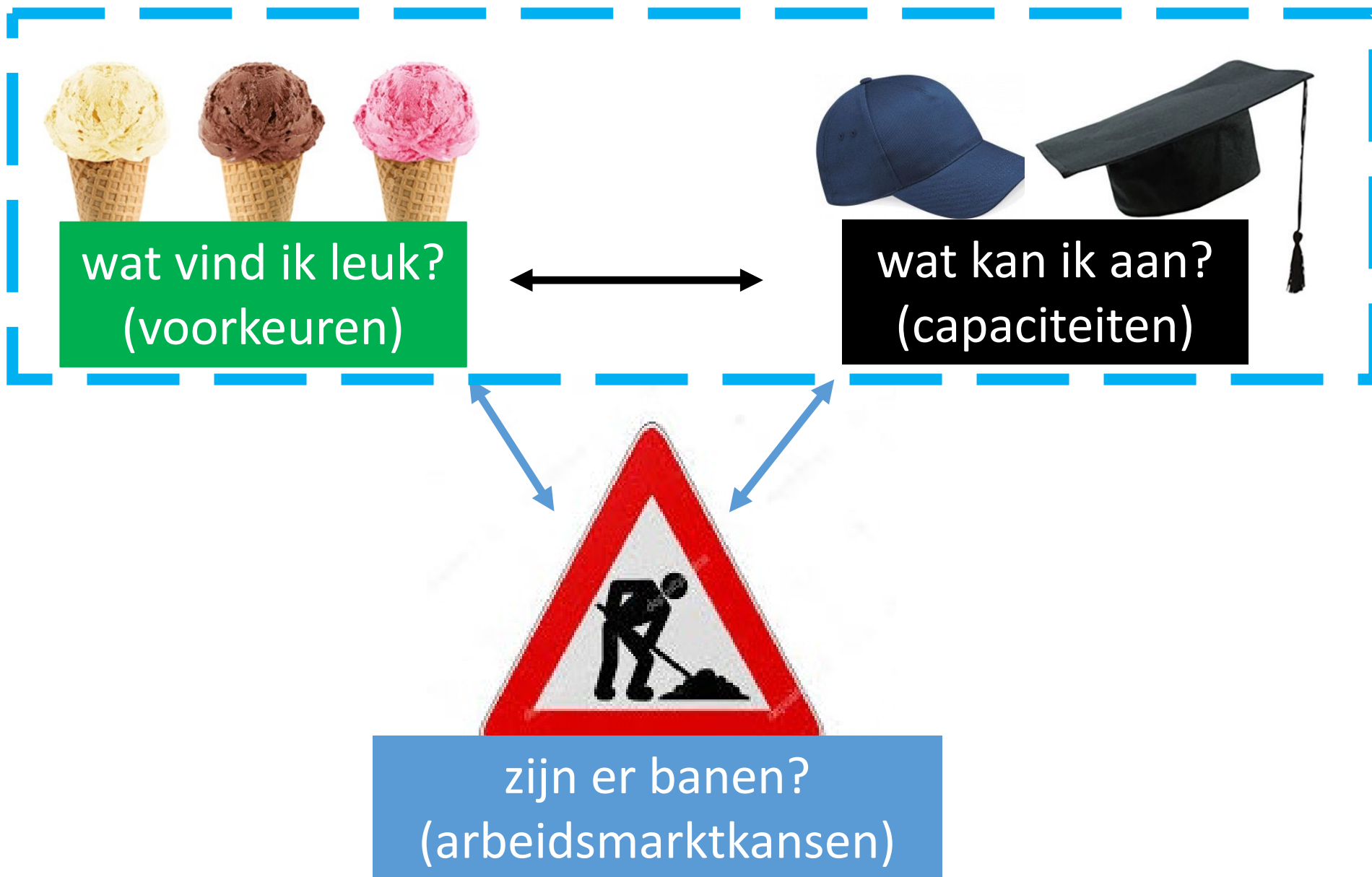
Figuur 2.2

Met wie gesproken over keuzes vervolgopleiding

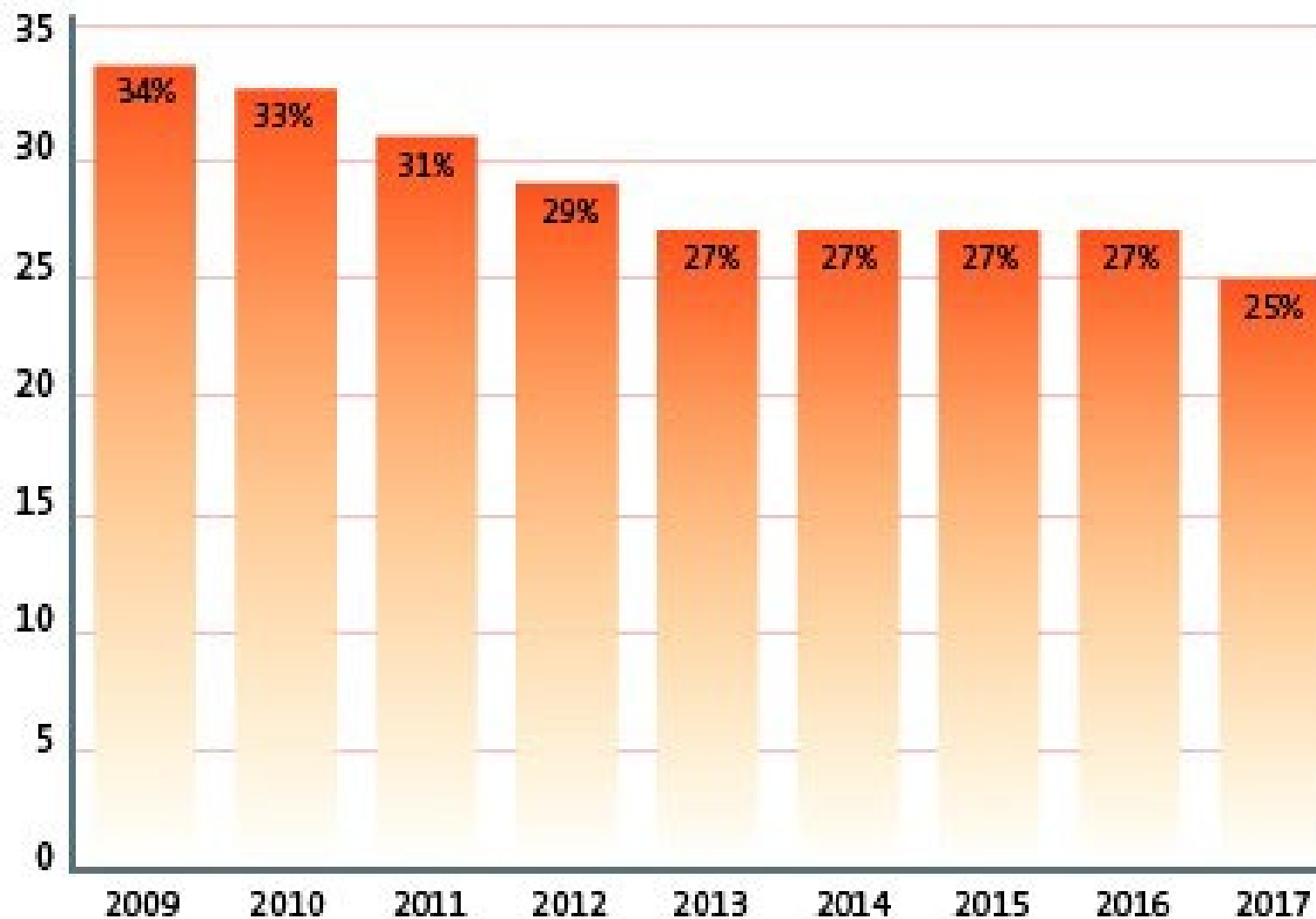
Bron: Enquête onder vmbo-leerlingen (Gelderblom et al., 2023), eigen bewerking

LOB

Zijn arbeidsmarktkansen van belang voor LOB?

Een studie moet vooral leuk zijn en later carrière maken vind ik minder belangrijk

Bron: Qompas

uitval
spijt

(te) hard werken
uitval/switch

werkloosheid
laag loon/mismatch

Bron: <https://www.catamaranschool.nl/catamaranzeilen/zeiltheorie/>

Bron: <https://www.catamaranschool.nl/catamaranzeilen/zeiltheorie/>

Kansrijk kiezen in het MBO

1. Overwegingen
2. Informatiekanalen

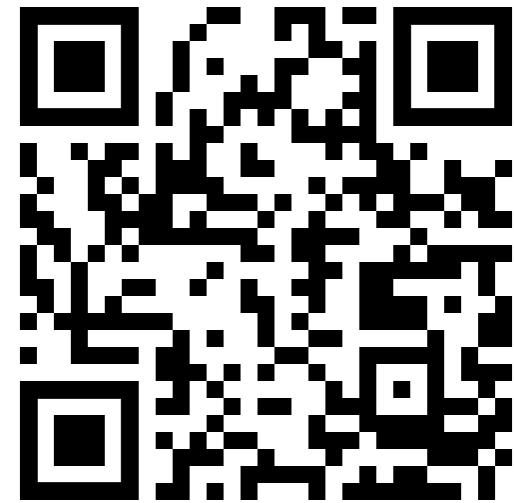

<https://www.youtube.com/watch?v=jzaH37UrKqQ>

Kansrijk kiezen in het MBO

Overwegingen van jongeren bij hun studiekeuze

Jessie Bakens
Danique Eijkenboom
Didier Fouarge
Nadine van Guilik
Nico Pestel
Felix Seifert

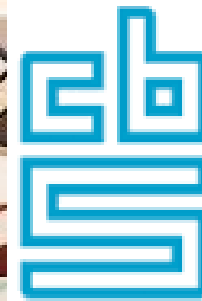

ROA Rapport

ROA-R-2025/7

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre for Education and the Labour Market | ROA

Aanpak

Centraal Bureau
voor de Statistiek

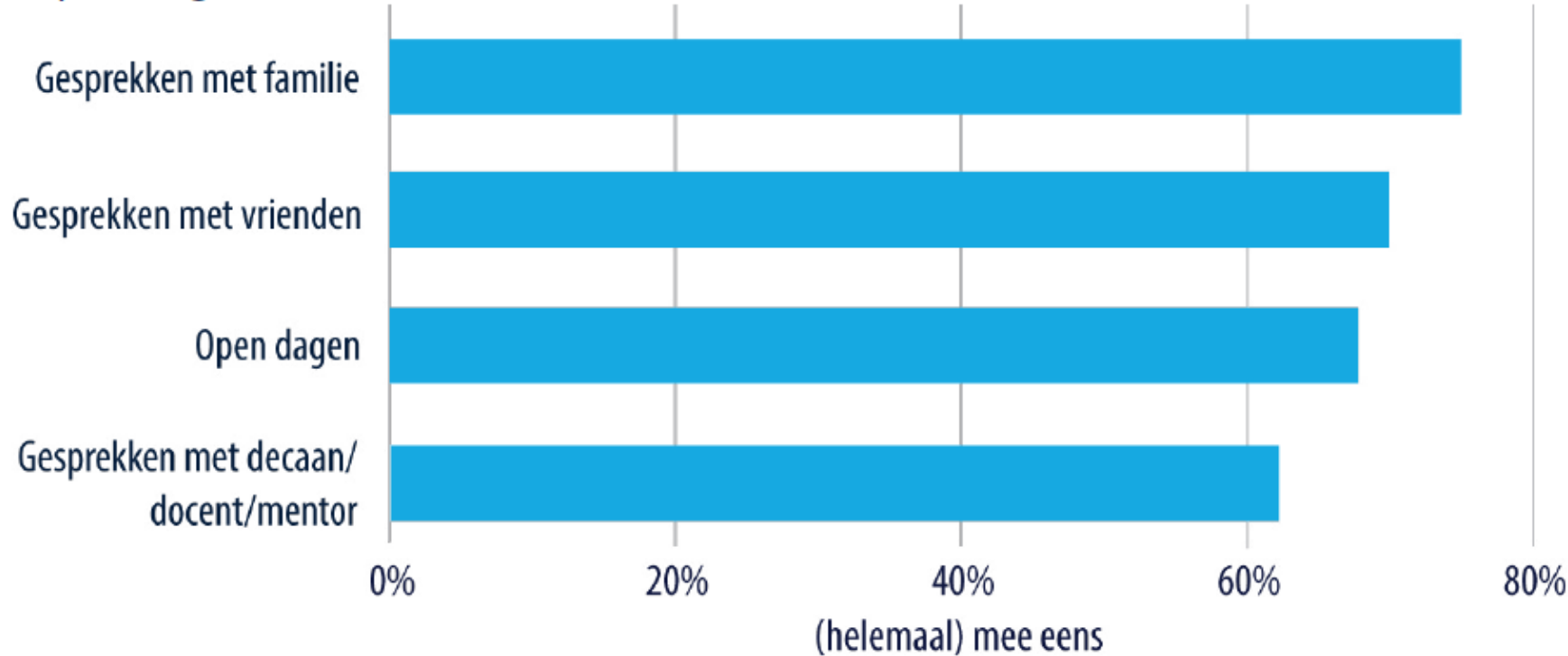

- 2.183 BOL-gediplomeerden
- niveau 2 en hoger, max. 25 jaar

Wie is bepalend bij studiekeuze?

Figuur 4.6

Bepalend geweest voor keuze

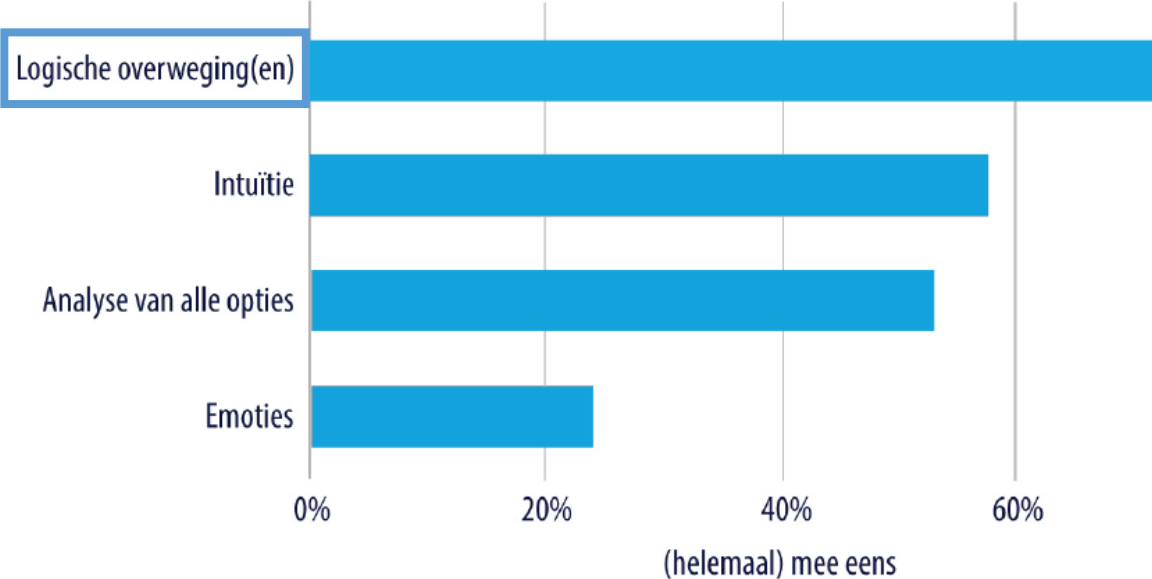

Bron: ROA, Vervolgonderzoek Studiekeuze 2024

Hoe MBO keuze gemaakt?

Figuur 4.3

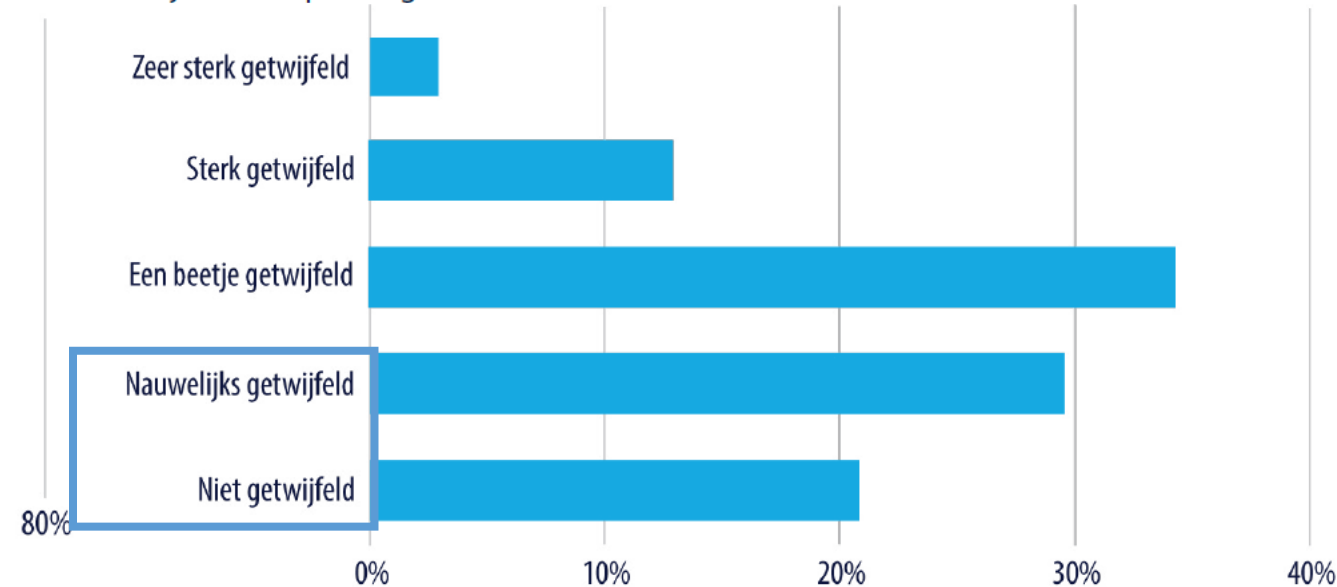
Basis voor de opleidingskeuze

Bron: ROA, Vervolgonderzoek Studiekeuze 2024

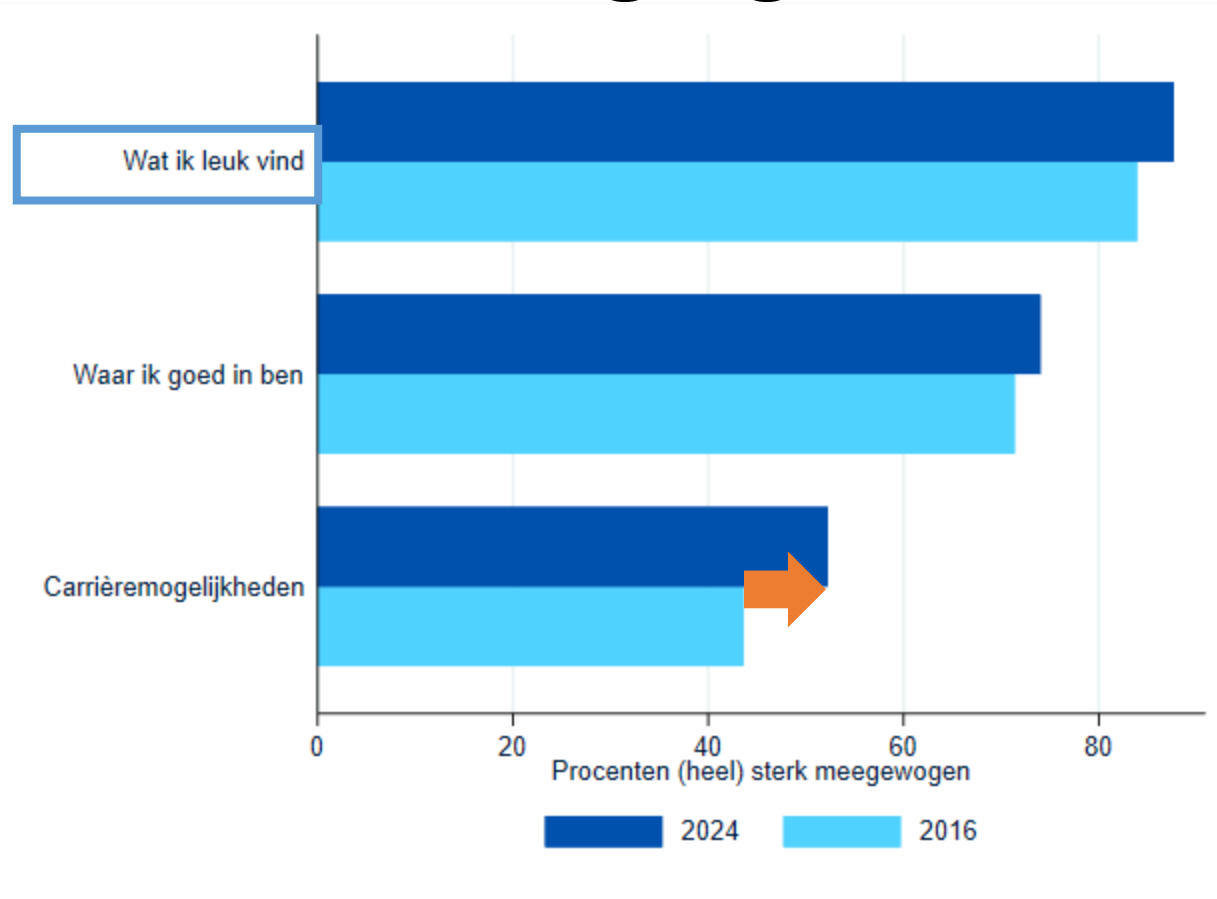
Figuur 4.2

Twijfel over opleidingskeuze

Bron: ROA, Vervolgonderzoek Studiekeuze 2024

Welke overwegingen?

Bron: ROA, Vervolgonderzoek Studiekeuze 2024; ROA, Transparante arbeidsmarkt 2016

Keuze op erg **jonge leeftijd**, vaak nog geen goed idee

“**Succes**” in VO in bepaalde vakken
“leest niet goed kunnen” → wissel

Wel aandacht voor arbeidsomstandigheden
LOB-begeleiders: locatie van school

Marketing/communicatie:
overstap naar hbo

Hangen deze overwegingen samen met arbeidsuitkomsten?

JA !

- Meer kans op werk
- Hogere uurloon
- Vaker werk op niveau en in eigen richting

Two experiments in LOB methode Qompas

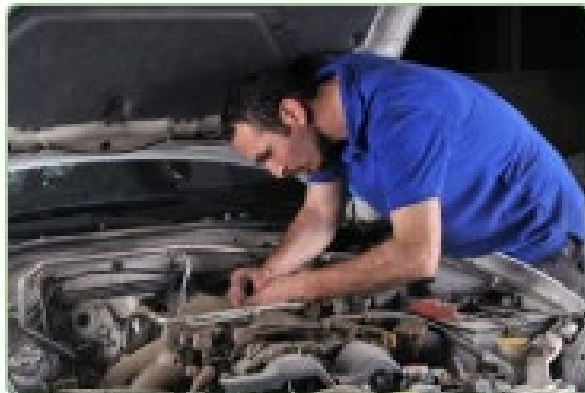
- Methode meet voorkeuren leerlingen
- Leidt tot lijst passende beroepen
- Onze toevoeging: arbeidsmarktinformatie voor beroepen die passen bij leerling
- In:
 1. vmbo
 2. havo/vwo

Het Qompas programma (vmbo)

Stap 1 - 18 Leerjaar: 1	Stap 1: Wat is LOB?	✓	▼
	Stap 2: Mijn eigenschappen	✓	▼
	Stap 3: Mijn ervaringen	✓	▼
	Stap 4: Mijn doelen	✓	▼
	Stap 5: Wie ben ik?	✓	▼
	Stap 6: Vakken	✓	▼
	Stap 7: Speel met je vakken	✓	▼
	Stap 8: Profielen TL/Mavo	✓	▼
	Stap 9: Beroepentest	✓	▼
	Stap 10: Hobby's en bijbaantjes	✓	▼
	Stap 11: Beroepen	✓	▼
	Stap 12: Wat kan ik?	✓	▼
	Stap 13: Wat wil ik?	✓	▼

De Beroepentest

Vraag 6 : Sleep de foto's op jouw volgorde: zet de leukste op 1

Vorige

Volgende

Naar de resultaten

De Beroepentest

Vraag 2 : Ik ben goed in wiskunde

Helemaal mee eens

++

+

-

--

Helemaal mee oneens

Vorige

Volgende

Naar de resultaten

Vraag 65 : Ik kan heel goed luisteren.

Helemaal mee eens

++

+

-

--

Helemaal mee oneens

Vorige

Volgende

Naar de resultaten

Beroepentest

Mijn loopbaandossier > Stappenplan > Stap 1/5: Beroepentest > Opdracht 2/1: Wat vind jij? > Vraag 3 / 22

Volgens de test zouden deze 20 beroepen bij jou kunnen passen

Kies 5 beroepen die jou het leukste lijken.

☐ Kapper	☐ Medewerker juwelier	☒ Pedagogisch medewerker jeugdzorg
☐ Communicatiemedewerker	☐ Medewerker bediening	☐ Reisbureaumedewerker
☐ Schoonheidsspecialist	☒ Medewerker maatschappelijke zorg	☐ Bemiddelingsmedewerker
☐ Leisure & hospitality medewerker	☒ Pedagogisch medewerker kinderopvang	☐ Secretariaatsmedewerker
☐ DTP'er	☐ Pedicure	☐ Activiteitenbegeleider
☐ Onderwijsassistent	☒ Jeugd jongerenwerker	☐ Woonbegeleider
☐ Visagist	☒ Bemiddelaar gastouder	

Vorige Volgende

Beroepentest

[Mijn loopbaandossier](#) [Stappenplan](#) [Stap 6/14: Beroepentest](#) [Opdracht 2/2: Wat vind jij?](#) [Vraag 4 / 22](#)

Medewerker maatschappelijke zorg

Medewerker maatschappelijke zorg

Gehandicapten, mensen met een psychiatrische aandoening, (ex-)gevangenen of verslaafden. Dat is zomaar een greep uit de mensen waar je als medewerker maatschappelijke zorg mee te maken kunt krijgen. Hierdoor heb je een erg afwisselende baan!

Jij biedt je cliënten hulp op verschillende gebieden: wonen, werk, persoonlijke verzorging en ga zo maar door. Je verzorgt ook activiteiten. Op deze manier probeer je je cliënten weer bij de samenleving te betrekken. Natuurlijk houd je altijd in de gaten of er veranderingen optreden in het gedrag of de gezondheid van de cliënt. Zo zie je of de zorg goed aanslaat.

Werken als MMZ'er in een woonvoorziening.

Maak deze zin af. Dit beroep past bij mij, omdat...

ik vind dat gehandicapte mensen de zelfde rechten hebben als gezonde mensen, vooral ook recht hebben op een leuke dag zoals ieder mens kan doen terwijl een gehandivapte er misschien moeite mee heeft en daarmee

Beroepentest

[Mijn loopbaandossier](#) > [Stappenplan](#) > **Stap 6/14: Beroepentest** > [Opdracht 2/2: Wat vind jij?](#) > [Vraag 9 / 22](#)

Wat wil je later worden?

Zet de vijf beroepen op volgorde van hoe graag je het beroep later zou willen uitvoeren. Zet jouw favoriete beroep bovenaan.

+

Medewerker maatschappelijke zorg

Zorg en welzijn

+

Jeugd-jongerenwerker

Zorg en welzijn

+

Pedagogisch medewerker jeugdzorg

Zorg en welzijn

+

Bemiddelaar gastouder

Zorg en welzijn

+

Pedagogisch medewerker kinderopvang

Zorg en welzijn

Vorige

Volgende

Qompas

Qompas

243 vmbo scholen
28.267 leerlingen (14 jaar)

Qompas

240 havo/vwo scholen
19.067 leerlingen (14 jaar)

vmbo

1. Vmbo leerlingen hebben **verkeerde verwachting** van baankans en loon in hun voorkeursberoep:
 1. Te optimistisch over loon en baankans
 2. Vooral van hun beroep op 1
 2. Arbeidsmarktinformatie in LOB methode helpt :
 1. **Verkeerde verwachtingen corrigeren**
 2. Kiezen **mbo richting met betere arbeidsmarktperspectieven** en hogere lonen
- <https://wol.iza.org/opinions/when-students-guess-wrong>
 - <https://binnl.nl/kennisbank/projectenbank/3179281.aspx?t=Een-arbeidsmarktbewuste-studiekeuze>

havo/vwo: hoe informatie tonen in LOB methode?

Treatment 1: Table

Treatment 2: Neutral rank ladder

Treatment 3: Colourful rank ladder

What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

Occupational group	Hourly wage
Higher education teachers and professors	€32.40
Personnel and career development specialists	€27.40
Teachers of general subjects in secondary education	€29.90
Education managers	€37.20
Teachers of vocational subjects in secondary education	€27.20
Educational experts and other teachers	€28.30
Psychologists and sociologists	€28.50
Policy advisors	€33.60
Financial specialists and economists	€33.80
Journalists	€26.80

What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

Occupational group	Hourly wage
Education managers	€37.20
Financial specialists and economists	€33.80
Policy advisors	€33.60
Higher education teachers and professors	€32.40
Teachers of general subjects in secondary education	€29.90
Psychologists and sociologists	€28.50
Personnel and career development specialists	€27.40
Teachers of vocational subjects in secondary education	€27.20
Journalists	€26.80
Educational experts and other teachers	€28.30

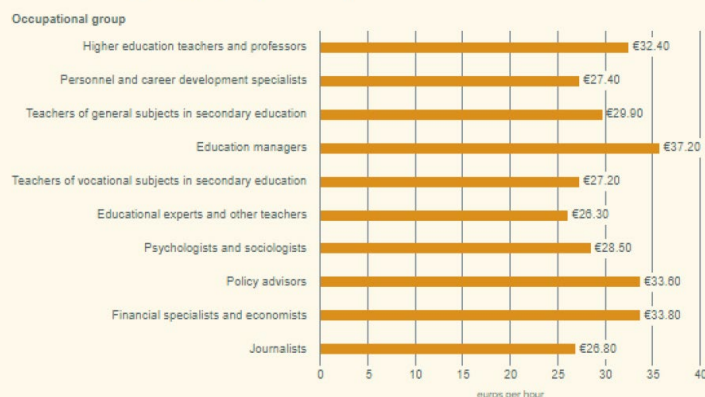
What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

Occupational group	Hourly wage
Education managers	€37.20
Financial specialists and economists	€33.80
Policy advisors	€33.60
Higher education teachers and professors	€32.40
Teachers of general subjects in secondary education	€29.90
Psychologists and sociologists	€28.50
Personnel and career development specialists	€27.40
Teachers of vocational subjects in secondary education	€27.20
Journalists	€26.80
Educational experts and other teachers	€28.30

Treatment 4: Bar chart

Treatment 5: Icons

What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

Welke format werkt het beste?

Treatment 1: Table

What is the average hourly wage of your chosen professions in 2021?

Occupational group	Hourly wage
Higher education teachers and professors	€32.40
Personnel and career development specialists	€27.40
Teachers of general subjects in secondary education	€29.90
Education managers	€37.20
Teachers of vocational subjects in secondary education	€27.20
Educational experts and other teachers	€26.30
Psychologists and sociologists	€28.50
Policy advisors	€33.60
Financial specialists and economists	€33.80
Journalists	€26.80

Treatment 2: Neutral rank ladder

Treatment 3: Colourful rank ladder

Treatment 4: Bar chart

Treatment 5: Icons

Conclusie en reflectie

- **Doorstroom is beperkt**
 - Hoe zou dat komen?
- **Ondanks goede LOB: veel spijt en veel uitval**
 - Hoe zou dat komen?
- **Overweging bij studiekeuze:**
 - 'Wat ik leuk vind en goed in ben'
 - maar ... kloppen de beelden die jongeren hebben wel?
 - Carrière mogelijkheden bij keuze
 - 1) belang hiervan groeit onder MBO'ers en 2) wie daar op heeft gelet heeft betere arbeidsmarkttuitkomsten

Conclusie en reflectie

- **Studenten hebben verkeerde verwachtingen van arbeidsmarkt:**
 - Informatie helpt verwachtingen recht zetten
 - Studenten maken mét informatie meer arbeidsmarktbewuste keuzes.
- Voor **beleid** (en discussie):
 1. **Arbeidsmarktinformatie** opnemen in **LOB methode** kan **effectief** zijn
 2. Ouders en decaan/docent/mentor spelen grote rol in keuze, maar met wat voor kennis/informatie 'helpen' zij?
 3. Kloppen de beroepsbeelden van jongeren wel?

Bedankt voor je aandacht!

Reageer op deze
Themasessie via deze QR:

#doorstroom2026